اجتهاد

نومرو : ۸۱ — ۲۱ تشرین ثانی ۱۳۲۹

ادارەخانه
ایستانبول . جغال اوغلنده
دائرهٔ اجتهاد
Idjtihad Constantinople
دوردنجی سنه

حریت فکریه‌یه خادم
پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه
مدیر مرخص : الهامی صفا

آبونه
سنه‌لك آلتی آیلق
تورکیا ایچین ٤٥ غروش ٣٠ غروش
ممالك اجنبیه ایچین ١٥ فرانق ٨ فرانق
نسخه‌سی ٥٠ پاره‌یه

هفته صحبتی

خیال ایله حقیقت آره‌سنده

امید وار

(امتهاد)ك برقاچ هفته ، ساحهٔ مجادله‌ده ـ برعارضهٔ بدنیه ایله‌میدان حرب‌دن موقتاً چکیلمش اولانلر،یاخود قوماندانك ، ضابطك امریله ، مجبوراً صف حربده بولونه‌مایانلر کبی ـ عرض چهرهٔ جسارت ایده‌مه‌مه‌سی ، بیلیرمی‌سکز، بعض محافلده، نه‌متأثرانه فرضیه‌لره میدان ویردی؛ نه‌قدر « عجبا؟... » لر تولید ایتدی ! شویولده: عجبا بوسفرکی انتباه ، بوغیرت انقلاب‌ده ، روح ترقی‌یه ، روح حریته‌ینه نفوذ ایده‌مه‌دن‌می کوسترلدی؟ صبح کاذب کبی‌می؟ حرکتی زیر وزبر ایدن ، هرنوع ترقی‌یه ، صلاح وکماله سد چکن عنعنات ارتجاعکارانه‌دن آیرلمق جسارت مدنیه‌سنه مقارن دکلمی؟.. ینه بازار تقلیددده بر طاقمز قلب اچه سورمکه ، بر قسمز مغشوش ویا ساخته مال صاتمغه‌می‌صاواشه‌جق،دوستلر آلیش‌ویریشده کورسون‌می دینله‌جك، وبوده زوکورت‌تسلیسی یرینه‌می‌قونوله‌جق؟. اوزی سوزی مخلص اولانلر، انجق هیئت اجتماعیه‌نك سلامت ونجاتی غایه‌سیله بر شهراه تکامل آچمغه ـ ولوکه ایکنه ایله قویو قازمق قیلندن اولسون ـ چالیشانلره « ایواه ، بوبازیچه‌ده بزلرینه یاندق ! » دیمك‌می‌قاله‌جق؟. عجبا غربه تمثل ایتمك ومأثر مدنیهٔ حاضره‌دن بر حصه قاپمق یالکز بر سوزدن‌می عبارت ؟ « غربه تمثل » ك نه مهم انقلابات فکریه واجتماعیه‌یه مفتقر بولوندیغی ، بونك ایچون نه‌قدر عزم وجسارت کوسترمك، یکیچری روحلرینی قیرمق ، شیمدی‌یه قدر یعنی صوك بر ایکی عصرده ، بوتون تشبثات اصلاحیه‌یه انکل اولمش، ملتك فداکار داهیلرینی ثبات وغیرت باشنده ازمش ، صلاح وترقی‌یه دوغرو استقامت آلان جریانلری تهدید ایله چویرمش ، قورومش اولان جهل وتعصبه بی‌امان بر حرب آچمق لازم کلدیکی تقدیر وقبول ایدلمه‌مش‌می ایدی؟... عجبا ینه، او ، روح پرجهل‌وتعصب، اوروح ترقی شکن ، او روح زوال افکن‌می حکمران اولمغه ، جسارتلری قیرمغه، میدان اجتهادی قاپامغه قدرت بولمغه باشلادی ... ایشته بوعجبالر بوطرزده سلسله‌لنیوردی .. استقبال ایچون طاتلی‌خیالانه دالمش وبو خیالاتك حقیقته انقلابنه ، امید وارانه ، انتظار ایتمکده بولونمش اولانلر انکسار خیاله اوغرایور ، بزده بوقابلیتسزلك بولوندیغه صلاح وترقی قابلمی ؟ کبی پسدن آوازهٔ یأس ونومیدی ایشیدیلیوردی .... میدان اجتهادی اچمق ایسته‌ینلر ، عزم وقناعت ایله غربه تمثلك ، پك جدی وحقیقی بر انقلاب فکری واجتماعی‌دن باشقه واسطه‌سی اولمدیغنه وبوندن غیری‌ده بزم ایچون چارهٔ نجات بولونمدیغنه ـ لساناً اقرار وقلباً تصدیق ایتمك‌شرطیله ـ ایمان ایتمش بولونانلر ، میدان اجتهادی سد ایدرلرسه بو عجبالر ، بو فرضیه‌لر ، بونك ضمنده بدبینلکلر ، یأسلر طبیعی وضروری دکل‌می ؟..

فقط خیال ایله حقیقت آرەسنده ، بر شعلهٔ حریت بر لمعهٔ اجتهاد ، برندای جهاد یەنه امیدلری تقویه ایده‌یه‌جك ، « عجبا » لره فاصله ویره‌جك ، « آرش ایلری » سسلری ایشیدیلرسه بوکونکی خیالك یارین حقیقت اولەسی امکانسه اینانیله‌جق ، بوده عزم وجسارتی یسله‌یه‌جك ...

* * *

عجبا ، جریان طبیعی‌نك اوکنه کچمك ممکن می؟ شیمدی‌یه قدر ترقی وصلاح غایه‌لرینی تعقیب ایدنلرك بو محیطده اوغرادقلری مانعه‌لر ـ یالکز مانعه‌لرمی یا ، فلاکتلر ومصیبتلردیمك دهادوغرو ـ بونلرك غیرتی کسر ایتدیکی ، هروقت بر انتباهی ، جهالت وتعصبه مستند براستبداد رجعی تعقیب ایتدی ؛ فقط فکر انقلاب ، فکر حریت هیچ بر زمان بوسبوتون ازیله‌مدی وازیله‌مز . تخملری قالیر ، محیطده کوچك برفیض حاصل اولدیمی ، همان فلیزله‌نیر ، داللانیر ... برده شونی تأمل ایتملی که ، عبدالحمید دورینك فکری وشخصی تضییق ایدن دمیر چنبرلری اعاده ، آرتق ممکن دکل‌در ... بر مدت مدیده ، اوروپا ایله ، ال آلتندن وکیزلیجه دنیله‌بیله‌جك صورتده ، مناسبات فکریه‌مزی ، منورالافکار بر قسم واسطه‌سیله ، ادامه‌یه چالیشدیغمز حالده ، سد چین ایله محاط بریرده یاشایوردق . بو سد یقلدی . تکرار انشاسنه ، استبدادك وجهل وتعصبك قدرت بوله‌بیلمه‌سنه امکان قالمادی ؛ اکر بزم استبداد روحیمز ، عنعنهٔ ارتجاعیه‌مز بو سدلری یکیدن انشایه ، وعوامك جهل طمارلرینی قورجالایه‌رق ـ قالقیشیرلرسه خارجدن کله‌جك تکمه‌لر بودیوارلری یقه‌جق ومملکتی‌ده استیلاسی آلتنه آله‌جق ... شیمدی بوحالده‌یز ... بوحالی حس ایتمه‌مك ممکن دکل ، بونی حس ایدنجه ادامهٔ موجودیت ایچون چالیشمامق‌ده قابل دکل ... بناءً علیه مملکتده میل ترقی وصلاح بر جریان طبیعی شکلنی آلدی وآلیور .. بونك اوکنه کچمکه چالیشمق عبث‌در ، مجادلات فکریه‌یی ، باشقه برساحه‌یه کچیرمکه سبب اوله‌بیلیر ...

« المفید » ك عموم بیروت نسوانی نامنه نشر ایتمش اولدیغی مقاله‌سنك ـ که بعض یومی غزته‌لر بونی اقتباس ایتمشلردر . ـ باشنده‌ده شویله سویله‌نیوردی :

« تمثل ملتلرك حیاتی ایچون حصولی لابد اولان بر امر اجتماعی‌در . قانون ترقی‌ده ، هر ملتی ، بولوندیغی عصرده یاشایان ملل سائره‌نك مزیتلریله متناسب بر مدنیت یولنده یورومکه سوق ایدر . بو قانونه اتباع ایتمه‌ین بر ملت موتدن باشقه هیچ بر شیئه مستحق اولمادیغی کبی مرحمت و تعزیته لایق‌در . صرف مساعی واقدام ایتمکسزین ، یالکز اجداد و اسلافنك محامد ومناقبنی ذکر ایتمکله اکتفا ایدرك یاشایان و افرادینی کثیف بولوطلردن‌دها متکاثف بردرجهٔ بطالت وکسالت احاطه واستیلا ایدن بر قوم هروقت محکوم انحطاطدر . عزمسزلك و فتور ایچنده دمکذار اولان هر هانکی بر قوم مطلقا موته دوغرو بویوك و مستعجل آدیملر آتمش‌در ... »

حس موجودیتك نه قدر مؤثر و طبیعی بر عامل اولدیغنی ؛ یالکز ترکیاده دکل ، عالم اسلامك هرطرفنده « قادینلر وقادینلق » مسئله‌سنك انتباهلره ومهم جریانلره سبب اولمقده بولونمه‌سنی‌ده کوستریبیور ... بونلر اویله انتباهلر وجریانلرکه ، عصر حاضرده بر قومك بقاسنی تأمین ایده‌بیلمه‌سی ایچون مدنیت ومعرفتی قبول‌دن وبوکا تمثل‌دن باشقه برچاره‌سی اولمادیغنی تقدیر ایله بوکا کوره موجودیتنه صارلمق ایسته‌ینلرك حرکت عزمکارانه‌سنی ارائه ایدر . بر شخص ، صفحات حیاتیه‌سنده نه‌لره معروض قالیرسه قالسون ، اونده بقای شخص حسی موجوددر . قوملرده‌ده بویله .. بین‌الاسلام ، اوروپا اقوام متمدنه‌سنه کوره ، تدنی وانحطاطك اسباب اصلیه‌سندن بری ، اساسات اسلامیه‌نك شرقده و ایران‌ده بر طاقم خرافات ایله قاریشدیریلوب تغیراته اوغرادلمش و قادینلرك مدهش بر اسارته محکوم ایدلمش اولمه‌سی‌در . بو حقیقت یر یر تظاهر ایدییور . کندی حیاتلری و موقع اجتماعیلرینی

قورتارمقله برابر منسوب اولدقلری ملتلری ده خلاص ونجاته ، صلاح وترقیه سوق ایتمك ایچون نسوان اسلام عزم وجسارت کوستریبور . ملل اسلامیه‌دن هربری‌نك الك منور الافکار قسمی ، مدنیت ومعرفتك روحنه نفوذ ایدن طاقمی ، قادینلق و قادینلر مسئله‌سنده‌کی حرکات حریت‌پرورانه‌ومعرفت‌کسترانه‌یی آلقیشلایور وبویوله‌ده‌کی جریانلره رهبر اولمغی وظائف انسانیه و اجتماعیه‌سنك اقدمی بیلیور... بوجریانلرك، بوحقیقتلرك، محیطمزده‌ده انعکاساتی وار . اویله انعکاسات که مقدمهٔ فیض و ترقی مقامنده ، هردرلو موانع و تشبثات ارتجاعیه‌یه رغماً ، کوروله‌بیلیر، وآرتق اوکنه کچیله‌میه‌جك برجریان طبیعی اولمق اوزره ــ خیالدن حقیقته کچمك امید عزمکارانه و نیك بینانه‌سیله ــ تلقی اولونه‌بیلیر...

برطرفدن روسیه مسلمانلری آره‌سنده ، قادینلرك وقیزلرك اکتساب ایتدکلری موقع اجتماعی وبوقادینلردن قیزلردن دارالفنونلرده اکمال تحصیل ایله‌مش، اجازت المش اولانلری‌نك هیئت اجتماعیه‌لری آره‌سنده تأثیر ونفوذی و تأثیر و نفوذ ایله صلاح و ترقیه خدمت و همتی کوز اوکنده... مصرده ، بیروت‌ده قادینلرك أطلاقی وساحهٔ حریت و معرفتده پایه و رفعتلرینك تأمینی یولنده‌کی حرکتلر ، موجودیت ملیه نقطهٔ نظرندن پك مهم‌در... قاهره‌ده اخیراً تشکل ایدن « تحریرالمرأة برفع‌الحجاب » جمعیت محترمه‌سی ــ آره‌ده بر تك منقد چیقمه‌سندن و بونلرك سوزلری‌ده بوراده بعض محافلحه اهمیتله تلقی اولونمه‌سندن قطع نظر ــ محمد المتولی کبی افاضلك همت مجددانه‌سی ایله کندینه برساحهٔ موفقیات کشاد ایدیور... هندستان‌ده، کلکته‌ده نسوان‌اسلامك، عمومی باغچه‌لرده سیروتنزهلرینی ناخوش کورن عادات قدیمه‌یه قارشی طغیانی خبر آلیورز... دهلی‌ده‌نسوان اسلامك، ارتق تأمینات ومذاکرات ایله کچه‌جك وقت قالمادیغنه ، ضیاعه اوغرادیلان کونلرك ترقیلرینی کری براقدیغنه قناعت کتیره‌رك کمال متانت وجسارتله بردن‌بره میدان حریته آتیلدقلرینی، ینه‌عالم‌اسلام‌مطبوعاتنده، اوقویورز... « قادینلر دنیاسی » نك محررات محترمه‌سی محیطمزده ، همشیره‌لرینی ، انقلاب اجتماعیمزك الکمهم برجهتی حقنده ارشادات وتنویراته ثبات وغیرتله دوام ایدییور، بونی‌ده کورویورز ... آره‌ده بوجریان طبیعی‌نك اوکنه کچمك ایسته‌مك‌نوعندن برنشانه ظاهر اولسه‌ده‌بونکله موجودیت اجتماعیه‌یی‌قورتاره‌جق ، فعالیت اقتصادیه‌ده ، قادینلرك‌ده حیات عمومیه‌یه اشتراکی ایله، برتوازن حصوله‌کتیره‌جك اولان غیرت وجسارته سکته‌کلمز .. اوت، محیطمزکبی عنعناته قاپیلمش ، اعتیادات سقیمه وافکار مظلمه ایله کندیلری کندی ایاقلرینی باغلامش اولانلرك هنوزکثیر اولدیغی برمحیطده، اهتزازی وارتجاعی حرکتلر ، اوفاق تفك صدمه‌لره، رجفه‌لره، زلزله‌لره‌ده انتظار ایتمه‌لی، فقط بونلر عزم ورزم تجدد پرورانه وانقلابکارانه‌یی خللدار ایلهمه‌لی وایلیه‌مز ...

آرتق بوملکتده وبوملتده حریت ایله ارتجاعك مجادله ومصارعه‌سی برحیات وممات مسئله‌سی اولمش‌در. حریتك غلبه وموفقیتی حیات، ارتجاعك طغیانی ممات‌در. مدنیت ومعرفت حاضره‌نك روحنی اکلایان بقای امتك اسباب اصلیه‌سنی مدرك اولان‌دماغلربونی کوروب اکلایور. کوروب اکلادقجه ، بزی ممانه سوروکله‌ینلره مماشات غیرقابل‌در.. وبونلره قارشی، موجودیت حسیله وبوتون موجودیتله مجاهده‌طبیعی وضروری‌در. ایشته بوحالده‌یز. بوحالی مدرك بر ذهنیت ایله سلامت و نجاتی ایسته‌ین آرقه‌مدن کلسون ، دیه‌جك اولان رهبران مدد رسانی جانسپارانه تعقیبه آماده‌یز . وقت سعادتده شرف اسلامی اعلا ایدن‌غزالرده، جهادلرده قادینلرغازیلری ومجاهدلری تشویق وتشجیع ایدرلردی. حیات‌ملتی قورتارمق‌ایچون ساحهٔ فکر واجتماعده آچیلان جهاددده مجاهدین حریتی تشویق‌وتشجیع ایده‌جکلرینه نسوان اسلام اوله‌جق...

محمود صادق